

Forskningsforum Hund:

Smertelindring med gullimplantater

Gull har i over tusen år vært et viktig metall for menneskeheten. Nå kan det edle stoffet også komme de firbeinte til gode. Små gullbiter kan nemlig være til god hjelp for hunder med hofteladdsdysplasi.

Tekst | Elisabeth Tøtte Hansen

Hvert år samler Forskningsforum Hund deltakere fra inn- og utland til å formidle nye resultater innen forskning på Hund. En av fjorårets forelesere var Gry Jæger som snart disputerer etter flere års studier på gullimplantaters smertelindrende effekt på hunder med hofteladdsdysplasi (HD).

Ved siden av å være veterinær ved Institutt for sports- og familiedyrmedisin ved Norges veterinærhøgskole, er Jæger utdannet dyreakupunktør. Det var under kurset i akupunktur at gull ble et tema for henne. -Jeg gikk på et akupunkturkurs for dyrleger mellom 1993 og 1994, og det var her jeg for første gang hørte om gullimplantater mot kroniske leddsmarter. Interessen ble vekket, og vi fikk innvilget et forskningsstipend for å finne ut om en eventuell smertedempende effekt av gull kunne påvises i et kontrollert klinisk forsøk, forteller Jæger.

Pionerforskning

Det er uvisst om effekten av gullimplantater henger sammen med en akupunkturreffekt. Akupunktur er en flere tusen år gammel kinesisk behandlingsform som går ut på å stimulere spesielle akupunkturpunkter på ulike måter, særlig med tynne nåler. Kroppen responderer blant annet med å produsere smertedempende stoffer. Flere dokumenterte studier gjort på mennesker viser at akupunktur har en smertedempende effekt.

Om den eventuelle smertelindringen ved bruk av gullimplantater skyldes en ren akupunkturreffekt eller om det er kroppens reaksjon på gull, er foreløpig usikkert. Men siden tidligere erfaring av smertelindring var ved bruk at gullimplantater via akupunkturpunkter, var det naturlig for Jæger å lage en studie på nettopp denne metoden.

-De tidligste erfaringene med gullimplantater mot smerte ble gjort av veterinærer i USA tidlig på 70-tallet. Men da jeg startet mitt prosjekt i 1998 fantes det ingen studier eller vitenskapelig dokumentasjon på temaet, så jeg begynte helt "på scratch", sier Jæger. For å kunne gjennomføre prosjektet måtte hun finne hunder som hadde HD bekreftet gjennom røntgenbilder og samtidig kroniske smerter. Hundene måtte være ferdig utvokste og var derfor nødt til å være minst ett år gamle. Samtidig måtte Jæger sette en øvre aldersgrense på åtte år, siden annen slitasje også spiller mye inn. -Det tok tid å finne pasientene, men etter å ha informert om prosjektet både gjennom Hundesport og hos enkelte raseklubber dukket det velvillige hundeeiere opp fra hele landet, sier forskeren.

Til slutt hadde hun 80 hunder fra 26 ulike raser. Blant dem var: Golden retriever, labrador, blandingshunder og schäfer.

Gull og placebo

Studien startet med at Jæger gjorde en såkalt placebokontrollert dobbeltblindstudie. Det vil si at verken Jæger eller hundeeierne visste hvilke av hundene som hadde fått gullimplantater i hoftene.

Gjennom loddtrekning ble de 80 hundene som opprinnelig var inkludert i forskningen delt i to grupper. 42 av dem havnet i placebogrupperen, og 38 i gullgruppen.

-De som havnet i placebogrupperen fikk nøyaktig samme behandling som hundene i den andre gruppen, bortsett fra selve implanteringen av gull. Jeg barberte vekk pels rundt hoftene og markerte fem akupunkturpunkter på alle hundene, men så sendte jeg dem fra meg til en kirurg, forteller Jæger.

Her ble pasientene lagt i narkose etterfulgt av loddtrekning om behandlingsgruppe. Så ble en grov kanyle satt inn i de fem punktene, så nært leddkapselen som mulig i hoften som mulig. På hundene som fikk implantater, ble to bitte små biter av 24 karat rent gull ført gjennom kanylen og inn i vevet i hvert punkt slik at det rundt hver hofte lå til gullbiter. Hundene som var trukket til placebogrupperen ble kun stukket med en tom kanyle.

De første seks månedene var det dermed bare kirurgen som visste hvilke hunder som faktisk hadde fått gullimplantater i hoftene. Imidlertid så ikke kirurgen hundene igjen under hele studien og kunne derfor ikke påvirke vurderingen av behandlingen.

I det første halve året ble hundene kontrollert både gjennom en klinisk undersøkelse og med spørsmål til eierne etter fjorten dager, tre måneder og seks måneder. -Jeg filmet også hundene i ulike situasjoner hvor de for eksempel gikk i trapper eller travet. Størst vekt la jeg likevel på eiernes vurdering gjennom spørsmålene om hvordan de opplevde at hundene hadde det, sier veterinæren.

Seks måneder etter prosjektstart ble behandlingskoden brutt, og gruppetilhørigheten ble avslørt. Det vil si at man fikk vite hvilke hunder som hadde fått gullimplantater og hvilke som hadde blitt stukket med en tom kanyle.

Mindre smerter

Eierne til om lag 80 prosent av hundene som fikk gull i hoftene mente at den firbeinte klart hadde blitt bedre. 60 prosent av hundene i placebogrupperen som kun ble stukket med tomme kanyler viste også bedring.

-Resultatet viser at gull virkelig har en smertelindrende effekt ifølge eierne. Det er deres inntrykk jeg har lagt størst vekt på, men også jeg hadde samme oppfatning av hundene de gangene jeg kontrollerte hundene underveis, sier Jæger.

Etter at behandlingskoden ble brutt, ble også hundene i placebogrupperen tilbudt gullimplantater. Flere eiere takket ja, og til sammen ble 66 hunder med gull i hoftene fulgt gjennom nye 18 måneder. De fleste som hadde hatt gull hele veien hadde en positiv effekt også etter denne perioden, men i placebogrupperen var ikke den positive effekten fullt så stor.

Jæger forteller at det er vanskelig å si hvorfor gullet ikke hadde like god virkning på hundene som først hadde vært i placebogrupperen. Likevel viser studien at hundene blir bedre og at behandlingen har en vedvarende effekt. -Samtidig er det umulig å svare på om det kun er

gullet som virker eller om behandlingen også har en akupunkturreffekt på grunn av at huden blir penetrert. Det vi med sikkerhet kan se, er at det skjer en reaksjon i vevet rundt implantatet, men vi vet ennå ikke hvordan eller hvorfor dette fører til smertelindring, sier forskeren.

Gullbehandling i Norge

At gull i ulike former har forskjellige medisinske effekter på både dyre- og menneskekroppen har man visst lenge, og behandlingen med gullimplantater mot smerte gis derfor også til tobeinte. Jæger forteller at mye av forskningen som gjøres på hund også kommer mennesker til gode, og behandlingsmetoden med gull har spredd seg fra USA til Europa. Særlig har den festet seg i Danmark hvor metoden også brukes mot rygg smerter.

Men Jægers fokus er likevel på hundene og deres smertelindring, og hun mener det lønner seg å vente til de er fire til fem år gamle og viser symptomer på kronisk smerte før man velger å behandle dem med gull. -Studien viste at 90 prosent av hundene under tre år ble bedre uavhengig av om de fikk implantater eller ikke. Derfor synes jeg det vil lønne seg å vente litt fordi det kan hende symptomene forsvinner over en lengre periode i ung alder, sier Jæger.

Både ved veterinærhøgskolen og ved enkelte dyreklinikker er behandling med gullimplantater nå et fast tilbud til HD-hunder med kroniske smerter. Effekten av implantatene er ikke like stor hos alle og hos noen hunder avtar den etter hvert. Per i dag vet man ikke hvorfor. Jæger sier det kanskje kan komme av at andre smerter oppstår og dermed overdøver effekten av implantatene.

Likevel er hun sikker i sin sak – implantering av gull i akupunkturpunkter rundt hoftene gir effekt! -Jeg kan ikke si sikkert om det er akupunktur, gull eller begge deler som gir effekt, men at behandlingen virker er det ingen tvil om. Nå håper jeg å kunne gjøre en ny studie for å se om også andre typer metall kan ha virkning, avslutter forskeren.